

Sneewwitje, een sprookje van Grimm, naverteld in Veens dialect:

“Kom jonges, nie zo læge te stoeie, da lop op een aregchie! Ophouwe nou. Aj nou is zeut bij mijn kom zitte, dan zak jöllie een verhaoltjie vertelle van vrogger. Ut is een sprokie en ut gaod over een prinsessie. Löster mar goed.”

UT SPROKIE VAN SNEEWITJIE EN DE ZEUE DWAREGE.

Omtrent of hèèl waor nou Lammetajje is, onder an de bareg, wòndde veur jaore een kòning en een kòningin. Ut was wijnter en ut sneeuwde zuuchies. De kòningin zat veur dur venster te bedure en gedureg kèèk ze effe nör de sneeuw die d'r al lee in de hof van ut paleis. Daordeur prikte ze dur eige in dur vinger. Ut bleuide nie zo areg, mar d'r viele een paor dröppies bloed in de sneeuw. Da wiere mooie rooie vlekkes, die tège ut witte van de sneeuw afstaoke. De kòningin doch bij dur eige: “k Wou dak een keindjie krèèg, net zo wit as te sneeuw en mæ lippies net zo ròdd as ut bloed.” “En”, doch ze, “as 't effe kan, mæ haorties zo zwart as ebbehout!”

Een pòsie laoter krèèg ze een keind, een prinsessie, en werempel ut keind was zo wit as sneeuw en ut ha mooie rooie lippies en iezeg mooi donker haor. Ze had ok heldere ogies en een lief snuutjie. Alle minse vonden ut een praachtkeind en ze neumden ut Sneewitjie. De kòning en de kòningin waore bar gròds met ter. Mar een pòsie laoter wier de kòningin areg ziek en effe laoter stierf ze.

Nao een jaor nam de kòning een nije vrouw, öt een laand in de buurt. Ze was hèèl mooi, mar een aokeleg sekrèèt. En jeloers da ze was! Ze kon ut nie uistaon, as ze doch, dad een aander mins mooier kon zijn as heur.

Ze had een toverspiegel meegebracht öt ut vremde laand, en die spiegel kon praote. Mar hij kon altæd allèen de waorhæd vetelle. Ze ging duk veur de spiegel staon en dan vroeg ze:

“Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand,
wie is de schòdnste van ut laand?”

En dan zee de spiegel altòs, zo as ze gewòn was:

“De schòdnste van ut laand bee jij,
want schònere bin d'r ech nie bij!”

Sneewitjie greuide op en ze wier steeds mooier. Ut wier een iezeg huubse dere. Op een dag, toe Sneewitjie een jaor of zeuve was, sting de stiefmoeder smareges veur de spiegel, en op de gewòne manier vroeg ze weer:

“Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand,
wie is de schòdnste van ut laand?”

En wa denk ie da te spiegel nou zee? Hoor mar:

“Hoe schòòn de kònigin ok is
Sneewitjie is duzend keer schòner, gewis.”

De kònigin was vinneg! Mar ze wis ta te spiegel allèen de waorhæd kon zæge. En ondeugend da ze wier! Hee bar. “Die Sneewitjie moek kwæt”, doch ze. En kòrtstart die ze was, riep ze sebiet de jaoger van de kònigin en zee tège um: “Jij nim Sneewitjie mee nör ut bos en daor schiet je d’r dòòd. En om te bewijze daj ut gedaon het, breng ie mijn dur hart en dur lèver.”

De jaoger die dörrefde gien nèen te zæge, want net as veul minse was tie aokeleg bang veur de kònigin. En mæ lòòd in de schoene nam die Sneewitjie mee ut bos in. Toe ze een eind vurt waore, zee die tège Sneewitjie, wa tie van de kònigin moes doen. En hij schreeuwde, traone mæ tute, zo’n meelaai had ie med ut dèèntie.

Sneewitjie was ter hèl van ten onderstebove, zo gemèen von zen ut. Mar ze was nied allèen mooi, mar ok schraander! “As ik nou vurt loop”, zee ze tège de jaoger, “en nòòt weerom kom, dan keu jij tege de kònigin zæge, dad ik dòòd bin!” De jaoger hiel veul van Sneewitjie en hij ha schik dat ie kos hellepe. “Goed”, zee die, “gao jij dur mar vedeur, dan schiet ik wel een beest hier in ut bos, om an een hart en een lèver te komme. Die kan ‘k dan an jouw stiefmoeder gève, dan he ze niks in de smieze.”

En zo gebeurde ut. De jaoger schòòt een hert en broch ut hart en de lèver van da bees bij de kònigin. En dad aokelege mins kokte ze en at ze sebiet op! “Zo”, zee ze, “nou bin ik weer de schòònste van ut laand.” En ze liep nör de spiegel. Mar ze zou nog schrikke; da hoor ie temee wel.

Sneewitjie was gaauw de bareg opgelope, dwars deur ut bos. Ze liep hard en in ’t lest was ze ’t zo zat as gespoge spek, maar gelukkeg kwam ze toe net bij een klein huisie, midde in ’t bos. D’r was toar gien mins te zien, maar de deur sting los. En binne sting een taofeltjie mæ zeuve stoeltjies. En op die taofel stinge zeuve börties mæ kleine sniggies bròòd en zeuve glössies mæ mellek. Sneewitjie had iezege honger en dörst, maar ze dörrefde eers niks te pakke. Mar op ’t lest kos ze ut nie meer uithoue en toe snee ze van alle zeuve de sniggies een klein stukkie af en at die op. En uit alle glössies mellek nam ze ok een klein slokkie. Toe ze dad allemaol ophad, wier ze zo slaopereg, da ze wel effe nör bed wou.

In ut huissie stinge ok zeuve bedde, op een rijgie. Mar ut waore allemaol hèle kleine beddechies. Ze ging dur op èen læge, mar da was veuls te klein. Toe ging ze op ut twidde beddechie, en op ut darde. Ok te klein! En ’t vierde, en ’t vefde en ’t zesde, ok allemaol te klein. Gelukkeg was de eindegste, ut zeuvende, krek gròòt genogt. En binnen een paor minute lee ze vast in slaop.

Een pòsie laoter kwaome d’r zeuve dwarege in ut huisie. Dwarege, da zijn kleine knörrefies mæ lange baorde en mæ puntmutse op. Ze han de hele dag gewarekt onder de grond in ut zaandgat an de bareg, om erts en stène te zeuke. Daor mokte ze ijzere en stène warektuige van, die ze an de minse konde verkope. Den ène dwareg zee: “Hee, d’r is ter èen hier in huis gewist!” En den aandere zee: “Kek nou, d’r het er èen in mijn bed gelège.” En de vollegende zee: “Mijn vörrek læg scheef.” Een aander zag, da ze an z’n mes gezète han, en effe laoter han ze alle zeuve wa gezien. En toe inèens zag de gròòtste dwareg, dat er een dèèntie in z’n

bed lag te slaope! Ze ginge d'r me z'n alle omhèèn staon. "Wat is ze mooi," zee d'r èèn. En da vonne ze allemaol. Ze beslòte om d'r lekker te laote læge. De dwareg van wie ut beddechie was, moch omstebeurt bij den aandere slaope, bij elk een uur, totda te nacht om was.

Smareges wier Sneewitjie wakker en toe ze de zeuve dwarege zag, wier ze bang. Mar ze waore hèèl oardeg en dur stinge al spulle klaor om te ète. Sneewitjie vetelde wa ter gebeurde was en toe zeeë ze: "Blef mar lekker bij ons. As jij veur ons huisie zörregt, dan wareke wij veur jou en dan hej ut best!" Sneewitjie wou da grèèg doen. De dwarege mokte temet een bedjie veur dur en zo kos ze makkelek blijve. "Mar", zeeë ze, "blef assieblief binne en löt gien mins int huissie! Want die aokelege stiefmoeder kan je wel is zeuke!" Da beloofde Sneewitjie.

Thuis in ut paleis was te kwaoie kònigin nör de spiegel gegaon. Ze ha ter eige extra opgedirrekt en ze mèènde da ze nou de mooiste weer was. En weer vroeg ze an de spiegel:

"Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand
wie is de schòdnste van ut laand?"

En de spiegel antwoordde:

"O kònigin, zeer schòdn bin jij,
mar Sneewitjie over de barege
die wònt bij de zeuve dwarege,
is duzend keer schòner dan gij."

De kònigin wier ròdd van kwaoiighæd. Ze ha deur da te jaoger d'r te grooze genome ha. Ze kon ut nie meer knarre. "Dòdd moe tie Sneewitjie", riep ze bats. "Nou doek ut zellef wel." En ze vkleedde dur eige as een aauwe koopvrouw, nam een kissie mæ spulle mee en trok ut bos in. Toe ze bij ut huisie van de dwarege kwam, klopte ze an en riep ze, da ze van alles te koop wou anbieje veur 't huishoue. Mar Sneewitjie zee, da ze in de huis moes blijve. En ok da ze gien geld kon besteje. "O", zee de koopvrouw, "da gif niks, ik kan wel effe binne komme; je kun bij mijn komeschuppe." En Sneewitjie doch da ze da wel doen kon. Ze dee de deur ope en liet ut mins binne komme. D'r lag een hèle mooie lange fèter in ut kissie van de koopvrouw en die wou ze best grèèg hebbe. De false koopvrouw dee um veur d'r in dur hempie, mar ze trok um zo strak an, da Sneewitjie gaans gien aojem meer kon haole en veur dòdd op de grond viel. En de kònigin ging d'r temet vedeur, weer op ut paleis op an.

Toe de dwarege saoves thuis kwamme, zaoge ze Sneewitjie veur dòdd op de vloer læge. Gelukkeg zag ter èèn die strakke fèter zitte. Hij knipte num gaauw deur en toe kwam Sneewitjie weer bij. Ze vetelde wat er gebeurde was en ze beloofde, da ze dur nòt meer èèn binne zou laote.

De kònigin ging de vollegende marege, toe de kònig vurt was om te gaon regere, weer veur de spiegel staon. Ze wis nou vast da ze nou de mooiste weer was. En weer zee ze tège de spiegel:

“Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand,
wie is de schòdnste van ut laand?”

En wa doch ie wa te spiegel zee? Löster mar:

“O kònigin, hoe mooi je ok bint,
gien èèn die ‘t van Sneewitjie wint!”

Ze wier zo wit as een lijk, want ze wis da te spiegel nòt loog. Mar ze wou nie opgève. De nije kònigin was aainlek een toverkol. Veur ut nije plannegie mokte ze een vegiftegde kam. En weer trok ze nör ’t bos, nou verkleet as een aandere koopvrouw, en med een tas med allemaol leuke dingies veur deres. Bij ut huisie klopte ze an en riep ze: “Kek is, wa veur aordege spullegies ik verkoop! Speltjies en kraole en haorbaande en kammechies en knopies.” Sneewitjie was wel beneid, mar ze zee, da ze gin mins binne mog laote van de dwarege. “Moej hier kijke, wad een fraoie kam,” riep de toverkol, “die stao jou vast hèèl mooi.” Sneewitjie lie ter eige ompraote en dee de deur ope. Toe ze ’t èèns gewörre waore over de prijs, zee de false koopvrouw: “Ik zal je haor d’r effe mee kamme, dan keuj veule hoe fijn dad is.” En da dee ze. Deurda te kam vegiftegd was, viel Sneewitjie op de grond en ze aojemde nie meer! En de kònigin die aainlek een toverkol was, ging d’r hōsteg vedeur.

Toe de dwarege weerom kwamme van ut warek, vonde ze Sneewitjie op de grond. Dòd, dochte ze. Mar gelukkeg zagge ze de vegiftegde kam, die nog in heur haore zat. Ze pakte num d’r öt en ze waore nog krek op tæd. Langsaom begos ze weer te aoseme. “Doe da nou ech nòt meer”, zee den oudste dwareg. En da beloofde Sneewitjie.

Ant paleis ging ut weer krek as te veurige keer. Weer aantwoordde de spiegel, da Sneewitjie de mooiste was van ut hèle laand. En zo wis de kònigin da ter plannegie alweer mislukt was. Ze wier zo kwaod, da ze dur eige trugtrok in de geheime kaomer, wör nòt een aander komme moch. Je begrep wel, da was de toverkaomer. Ze siste, en ze mengde en kokte vremd graai. Toe nam ze een gròte gaove appel en dee daor ut starekste vegif in dat ze kon brouwe.

Toe da ree was, vkleedde ze dur eige – weer aandere – en ging weer nör ’t bos. Bij ut huissie angekomme, tikte ze tègen ut venster en riep: “Dèèntie, doet ut luik is effe los”. Sneewitjie doch da ta gien kwaod kon en ze kèèk nör buite. “Ik bin hier an ’t kuere”, zee ut gemène frommes, “en nou hek een mooie appel geplokke. Mar omda jij hier binne moe zitte, mag jij um hebbe.” “Nèèn”, zee Sneewitjie, “ik mag van gien mins wad anpakke.” “Nou”, zee de toverkol, “dan nème we baai de helleft; dan keuj zien, dat er niks an mekeert.” En ze snee de appel deur, gaf de mooie rooie kaant an Sneewitjie en nam zellef den aandere, gèle kaant, waarvan ze begos te ète. En d’r gebeurde dur niks. Toe Sneewitjie da zag, nam ze ok een happie van heur helleft. Mar – je begrep ut al – da was de vegiftegde kaant. En sebiet viel Sneewitjie dòd neer.

De kònigin ging gaauw weerom nör ut paleis, ging veur de spiegel staon en vroeg:

“Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand,
wie is de schòdnste van ut laand?”

En eindelek antwoordde de spiegel:

‘De schòdnste van ut laand bee jij,
want schònere bin d’r ech nie bij!’

Heur jeloerse hart krèèg te langeleste rust. Veur zo wijd teminste een jeloers hart gerust kan zijn!

In ut huissie van de zeuve dwarege was te droefenis gròt. Ze vonde Sneewitjie en d’r kwam gien zuchie meer van dur lippe. Deze keer was ze echt dòd. Ze leeë heur op tur bed en ginge d’r met z’n zeuvene omhèèn zitte. Ze deje nog een bietjie waoter op tur lippe, mokte dur jörrek los, kamde dur haore, waste d’r mæ waoter en mæ wijn, mar niks hollep. Hullie lieve dèèntie was dòd. Drie daoge lang zaote ze te schreeuwe en te klaoge en te jirremière an dur bed en toe woue ze d’r begraove. Mar ze zag ter net uit, of ze nog lèèfde. Dur haore glaansde, dur snuutjie had een fris blossie en ze was zo mooi da ze zeeë: “We kun dur nie in de donkere grond begraove.” Ze beslòte een glaoze kist te maoke en dur daor in te læge. Mæ gaauwe letters schrève ze dur naom op de kist, en da ze een dochter van een kòning was. Ze zette de kist bij ut kruispunt an de grindweg en omstebeurt hiel èèn van hullie de wacht. De vogels kwaome ok bij de kist om Sneewitjie treure, eerst een uil, toe een raof en as leste een duif. En Sneewitjie lag lang, hèèl lang, in de glaoze kist en altæd lèèk ut of ze allèèn mar sliep.

Op zèkere dag kwam d’r een prins deur ut bos gereje. Hij kwam bij ut huisie van de dwarege om harebareg te vraoge veur een nacht. Toe zag tie ok de glaoze kist med ut slaopende dèèntie. En hij las de gaauwe letters die derop stinge. Hij von der zo mooi en lief uitzien, dat ie de dwarege smèèkte of tie d’r mee moch nème. De dwarege zeeë da ze d’r nòt van ze lève zoue afstaon, nog nie veur al ut geld van de wereld. Mar de prins blèèf hevig andringe. “As ik ter meeneme mag, dan zak ter bewaoke as m’n kostbaorste schat. Ik kan nie meer zonder d’r lève, ok al kan ‘k allèèn mar nör d’r kijke!” Toe die zo praotte, krège ze meelaai med um, en ze han deur, da Sneewitjie goed terech zou komme. Ze han goed fedusie in um. Dus vonde ze goed, dat ie d’r meenam.

De prins liet de kist mæ Sneewitjie deur z’n knechte opbeure en op de schouwers neme. Mar èèn van de manne struikelde, waordeur de kist mæ Sneewitjie viel! Deur de schok schòt ut stuk appel ui tur kèèl en ze dee dur oge ope, ging rechtop zitte en kèèk beduusd om d’r hèn. “Lieve hellep, waor bin ik?” vroeg ze. De prins was hee bar gelukkeg. “Je bin bij mijn”, zee die. En hij vetelde wat er gebeurd was. “Weej mæ mijn meegaon nör ut kastèèl va me vaoder”, vroeg tie, “dan kun we daor traauwe en saome kòning en kòningin wörre.” Sneewitjie zee da ze da grèèg wou. Ze zee de dwarege gedag en ging mee me te prins nör hum laand.

De bruilof wier mæ kònekluke praach en praol gehouwe en ok de vaoder en de stiefmoeder van Sneewitjie wiere genoid veur het feest. Naoda te aokelege

stiefmoeder dur fraoiste gewaad angetrokke had, ging ze veur de spiegel staon en stelde de vraag:

“Spiegeltjie, spiegeltjie an de waand
wie is de schòdnste van ut laand?”

En de spiegel aantwoordde, nör waorhæd:

“O kònigin, zeer schòdn zijt gij,
mar de jonge kònigin is duzend keer schòner dan jij.”

Ut naore wijf krijste en speeg vuur. En inèèns was ze zo aokeleg bang, da ze nie meer wis wa ze mos doen. Mar ze ha gien rust, ze moes en zou de jonge kònigin zien. Toe ze binnekvam in de feestzaol en Sneewitjie zag, sting ze stijf van de schrik en de bangeghæd.

Mar de minse han al lang begrèpe, wa ze allemaol gedaon had. Veur straf wiere dur ijzere schoene hèt gemokt boven ut vuur en die moes ze antrekke, of ze wou of nie. En ze moes blijve daanse, net zo laang to ze d'r in 't lest dòdd bij neerviel. En Sneewitjie en heur prins? Die lèèfde nog laang en gelukkeg!